

Hänvisning
VN/12230/2024

Kommunikationsministeriet
kirjaamo.lvm@gov.fi

Kontaktperson
Gustav Blomberg, byråchef

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om digitala informationstjänster för trafiksystemet och till lagar som har samband med den

Begäran om utlåtande

Kommunikationsministeriet har bett Ålands landskapsregering om utlåtande regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om digitala informationstjänster för trafiksystemet och till lagar som har samband med den.

Det kan konstateras att endast propositionens huvudsakliga innehåll och lagförslagen har översatts till svenska, dock inte propositionen i sin helhet, varför utlåtandet endast behandlar dessa delar. Enligt 36 § i självstyrelselag (1991:71) för Åland är landskapet enspråkigt svenskt. Enligt 38 § ska skrivelser och andra handlingar som utväxlas mellan landskapsmyndigheter och statens myndigheter i landskapet avfattas på svenska.

Propositionen huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås det att det stiftas en ny lag om digitala informationstjänster för trafiksystemet. Dessutom föreslås det att lagen om ett informationssystem för väg- och gatunätet upphävs, att lagen om transportservice ändras och att det görs tekniska ändringar i vissa andra lagar.

Trafikstyrningsbolaget Fintraffic Ab får enligt förslaget i uppgift att svara för ordnandet och förvaltningen av en nationell åtkomstpunkt som grundar sig på EU-regleringen. Dessutom ska bolaget ha i uppgift att ordna och förvalta en informationstjänst för grundläggande information om trafiksystemet baserat på den nationella åtkomstpunkten. Bestämmelsen om den sistnämnda uppgiften utgör nationell reglering. Nationella, främst offentliga aktörer får i uppgift att svara för tillgången till viss grundläggande information. I övrigt kompletteras EU-regleringen genom att det preciseras hur man via den nationella åtkomstpunkten i praktiken kan ge tillgång till de typer av information som EU:s rättsakter kräver.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

Genom den föreslagna lagen genomförs EU:s reviderade direktiv om intelligenta transportsystem (ITS-direktivet) och kompletteras förordningen om realtidstrafikinformationstjänster, förordningen om multimodala reseinformationstjänster och förordningen om ett minimum av vägsäkerhetsrelaterad trafikinformation, som antagits med stöd av direktivet.

Behörighetsfördelning

Enligt 18 § 21 punkten självstyrelselagen (1991:71) för Åland hör vägar och kanaler, vägtrafik, spårbunden trafik, båttrafik samt farleder för den lokala sjötrafiken till Ålands lagstiftningsbehörighet. Frågor om intelligenta transportsystem för vägtrafik ligger därmed inom Ålands lagstiftningsbehörighet.

Landskapsregeringen har tagit fram en utredning och lagstiftningspromemoria om ovan nämnda EU-reglering och dess implementering på Åland. Se ärende "Utredning av Ålands skyldigheter enligt EU:s ITS-regelverk och behov av lagstiftningsåtgärder (ärendenummer ÅLR 2025/2098, länk;

<https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/protocol/nr16-2025-enskild-11.pdf>).

Ställningstagande

I riket har flera olika nationella åtkomstpunkter för olika typer av information skapats. De finns samlade på www.fintraffic.fi. I Sverige har de nationella åtkomstpunkterna för de olika informationsslagen samlats på www.trafficdata.se. I Traficoms forskningsrapport om ITS-regelverket (*Report on the obligations and roles imposed by the European Commission's updated RTTI Regulation and ITS Directive*, Traficoms forskningsrapporter och utredningar 21/2024) konstateras att rikets upplägg med flera olika åtkomstpunkter för olika typer av data inte är i linje med kommissionens syn på hur den nationella åtkomstpunkten ska vara beskaffad. Det kan även konstateras att Åland inte har utsett nationell åtkomstpunkt i enlighet med EU:s ITS delegerade förordningar.

Genom EU:s ITS-regelverk, och även de delegerade förordningar som är direkt tillämpliga på Åland, förutsätts det att en nationell åtkomstpunkt bildas. Eftersom Åland är en medlemsstat i ITS-direktivets mening på det här lagstiftningsområdet, kan Åland ha ett ansvar för att inrätta en nationell åtkomstpunkt för data som ska tillhandahållas avseende Åland. Bestämmelserna gällande nationell åtkomstpunkt, särskilt i de delegerade förordningarna om multimodala reseinformationstjänster (kommissionens delegerade förordning 2017/1926) samt realtidsinformationstjänster (kommissionens delegerade förordning 2022/670) och dess tillämpning på Åland behöver utredas. Om det enligt förordningarna endast kan finnas en åtkomstpunkt, eller alternativt kan finnas flera nationella åtkomstpunkter i en medlemsstat, avgör om landskapsregeringen förutsätts lagstifta och ordna en nationell åtkomstpunkt eller om riket ansvarar för detta även för Ålands del. Svar på denna fråga behöver antagligen bekräftas genom att tillfråga

kommissionen hur bestämmelsen ska tolkas. Det kan konstateras att om endast en åtgärd per medlemsstat kan genomföras, och åtgärden är inom åländsk lagstiftningsbehörighet, är det riket som i samråd med den åländska behöriga myndigheten ska genomföra åtgärden enligt 59 b § självstyrelselagen. Om endast en förvaltningsmyndighet per medlemsland kan utses enligt gällande EU-rätt, är det riket som utser myndigheten enligt 59 b §, och denna riksmyndighet sköter sedan förvaltningsuppgifterna och -beslut i enlighet med landskapsregeringens ståndpunkter.

Det kan även konstateras att två eller flera medlemsstater enligt förordningarna får inrätta en gemensam åtkomstpunkt. Detta innebär att även om Åland behöver inrätta en egen åtkomstpunkt, behöver Åland inte nödvändigtvis skapa en egen sådan, utan ges möjlighet att inrätta sin åtkomstpunkt genom att dela åtkomstpunkt med någon annan medlemsstat. Närmast till hands vore att samordna med riket eller Sverige.

Landskapsregeringen noterar att Fintraffic Ab föreslås utses till nationell åtkomstpunkt i lagförslaget och därmed svara för ordnandet och förvaltningen av åtkomstpunkten. Bolaget får även i uppgift att fungera som plattform för informationsutbyte mellan data-innehavare och dataanvändare.

Landskapsregeringen anser att kommunikationsministeriet tillsammans med landskapsregeringen bör utreda hur EU:s ITS-bestämmelser och nämnda delegerade förordningar (främst förordning 2017/1926 och förordning 2022/670) bör tillämpas på Åland vad gäller nationell åtkomstpunkt och kraven gällande insamling av trafik- och vägrelaterad data.

Minister

Camilla Gunell

Byråchef

Gustav Blomberg